

Alsósokra hangolva - Médiatudatosságot fejlesztő feladatok

3-4. évfolyamos diákoknak

Bevezető

A feladatok harmadik-negyedik évfolyamos gyerekeknek készültek. Céljuk, hogy akár egy-egy feladat kapcsán is lehessen médiaértéssel, médiatudatossággal foglalkozni a tanórákon.

A feladatok leírásában szerepel a feladat célja, a feladat által érintett fogalmak felsorolása. Megtalálható továbbá, hogy milyen műveltségi területhez, tantárgyhoz kapcsolható, és hogy milyen képességeket fejleszt. Jeleztük, ha a feladat megoldásához előzetes tudás szükséges.

Szeretnénk ezekkel a feladatokkal lehetőséget kínálni, hogy matematika, etika, vizuális kultúra, környezetismeret vagy technika és tervezés órán is lehessen a gyerekekkel médiahasználatról beszélgetni, fontos médiajelenségeket vizsgálni röviden. A feladatok általában több tantárgy anyagát ötvözik, a feladat leírásában jeleztük, hogy melyek ezek a tantárgyak. A kiegészítő feladatokban ötleteket adunk arra, hogyan lehetne az adott feladatot egy másik tantárgy óráján felhasználni. Legtöbbször komplex feladatokról van szó, például számolás, mérés és alaprész értelmezése szükséges a megoldáshoz, tehát egyszerre több tantárgy tudásanyagát mozgatóják meg.

A feladatokkal a mindennapi élethez szükséges gyakorlatias gondolkodást is szeretnénk fejleszteni, ezért általában ilyen részük is van, például: ha internetkábel vesziünk a másik szobában található számítógéphez, akkor olyan hosszú vezetékkel kell venni, amely a fal átfúrása nélkül is elér a megfelelő helyre.

A fogalmak és témák a 2020-as NAT kerettanterveihez igazodnak.

A feladatok szabadon változtathatók, átalakíthatók, új kérdésekkel bővíthetők vagy rövidíthetők, más megközelítéssel, újragondolással más tantárgyak óráin is használhatók.

Minden feladat után megtalálható a megoldása. A médiaértési, médiahasználati tanuláshoz magyarázatot is adunk, illetve ajánlunk olyan forrásokat, amelyekből tájékozódni lehet.

Ha lehetséges, a feladatot IKT eszközökön való felhasználásra alkalmas formátumban is elérhetővé tesszük. A legtöbb feladatnak éppen ezért van ppt-s változata, mert ez nem igényli semmilyen szoftver, applikáció telepítését, a PowerPoint segítségével használhatók.

Közlekedj okosan!

A feladat célja:	<i>Az okoseszközök tudatos használatára felhívni a gyerekek figyelmét. Tisztázni az alapvető közlekedési szabályokat, például a zebrán való átkelés tudnivalóit, érzékenyíteni a gyerekeket arra, hogy felismerjék és elkerüljék a veszélyes helyzeteket.</i>
Kulcsfogalmak:	<i>Okoseszköz, okostelefon, közlekedés, úttest, kerékpárút, gyalogos forgalom, útburkolati jel, jelzőtábla.</i>
Érintett műveltségi területek:	<i>Digitális kultúra, technika és tervezés.</i>
A feladat által fejlesztett képességek:	<i>Logikus gondolkodás, képolvasás, helyzetfelismerés, a közlekedés alapvető szabályai, az okostelefon használatának szabályai közlekedés közben.</i>
Munkaforma:	<i>Egyéni, páros, csoportmunka.</i>
Előzetes tudás:	<i>Okoseszköz, okostelefon, közlekedés.</i>
Szükséges eszközök:	<i>A feladathoz kapcsolódó kép nyomtatott vagy digitális formában.</i>
Megjegyzés:	<i>Az e) és az f) feladatok nehezebbek, jó megfigyelőképességet és bonyolultabb következtetéseket igényelnek. Az e) feladathoz mellékelte képek segítik a d) feladat megoldását, ezért csak annak a megbeszélése után érdemes megmutatni a gyerekeknek.</i>

Közlekedj okosan!

Kata régóta vágyott saját okostelefonra. Mivel megnyerte a megyei matematikaversenyt, a szülei vettek neki egy készüléket. Kata azóta szinte megállás nélkül a telefont bújja, még útközben is a kezében van, amikor az iskolába megy reggelente. Az alábbi képen zöld nyilak mutatják, merre halad Kata az iskolába menet.



- Merre érdemes menni Katának, hogy a legkevesebb veszélynek tegye ki magát?
- Az lenne a legjobb, ha az utcán sétálva Kata egyáltalán nem nézné az új telefonja képernyőjét, de gyakran belefeledkezik egy-egy játékba vagy vicces videóba. Melyik az a szakasz (vagy szakaszok), amelyiken mindenképp abba kellene hagynia a telefonozást? Miért?
- Milyen szabályt fogalmaznál meg a telefonhasználatról ezek alapján?
- Hogyan lehetne felhívni a Katához hasonlóan a telefonjukat bújó gyalogosok figyelmét a veszélyre?
- Hol helyeznéd el az alábbi jeleket?



- Ha csak egy helyre lehetne kitenni ezeket a jeleket, hová tennéd? Miért?
- Látsz valakit a képen, aki veszélyesen közlekedik? Indokold a válaszodat!

Kiegészítő feladatok

Vizuális kultúra:

Tervezz olyan útburkolati jeleket, amelyek felhívják a gyalogosok figyelmét arra, hogy olyan helyhez közelítsenek, amelyiknél szükség van a teljes figyelmükre!

Technika és tervezés:

1. Készíts útvonaltervet az otthonod és az iskola közötti közlekedéshez: milyen lenne a legrövidebb és milyen a legbiztonságosabb útvonal? Mi lenne az előnye és a hátránya ezeknek?
2. Figyeld meg a lakókörnyezetet! Vannak-e olyan kereszteződések, amelyeknél szükség lenne a feladatban mutatott útburkolati jelekre?

Magyar nyelv és irodalom:

1. Fogalmazz rövid szövegeket a feladatban mutatott útburkolati jelekhez!
2. Fogalmazz meg három érvet, amelyekkel meggyőzhetnéd az utcákért és az utakért felelős cég képviselőjét, hogy fessenek fel ilyen, a gyalogosokat segítő útburkolati jeleket!

Megoldás

- a) Merre érdemes menni Katának, hogy a legkevesebb veszélynek tegye ki magát?

A képen a zöld vonallal jelzett úton, mert ott csak egy zebrán kell átkelnie.



- b) Az lenne a legjobb, ha az utcán sétálva Kata egyáltalán nem nézné az új telefonja képernyőjét, de gyakran belefeledkezik egy-egy játékba vagy vicces videóba. Melyik az a szakasz (vagy szakaszok), amelyiken mindenképp abba kellene hagynia a telefonozást? Miért?

A zebrák előtt és a zebrákon mindenképpen, mert fontos látnia és hallania, hogy tényleg megállnak-e az autók, miközben ő áthalad az úttesten.

- c) Milyen szabályt fogalmaznál meg a telefonhasználatról ezek alapján?

Az okostelefonok használata nem javasolt olyan helyzetekben, amikor a teljes figyelmünkre szükség van, mert súlyos esetben akár baleset is érhet bennünket. Persze olyan helyzet is lehet, amikor egyszerűen nem illik a telefonunkba bújni: családi összejövetel vagy például társasjáték közben. (Érdemes ezeket a szabályokat tisztázni és akár egy digitális házirendben összefoglalni.)

- d) Hogyan lehetne felhívni a Katához hasonlóan a telefonjukat bújó gyalogosok figyelmét a veszélyre?

Jelekkel. Ezeket elképzelhetjük úgy is, mint a jelzőtáblákat, de akkor a telefonjukat néző gyalogosok nem fogják látni őket. Olyan helyre kell tenni ezeket a figyelmeztetéseket, ahol a telefonozó járókelők is látják, tehát a járdára.

e) Hol helyeznéd el az alábbi jeleket?



A zebrák előtt, a zebra mindkét oldalán, mert a zebrán való átkeléskor a legfontosabb, hogy lássa a gyalogos, hogy minden autó megállt, esetleg hallja, ha valaki figyelmeztetésként kiabál vagy dudál neki.

f) Ha csak egy helyre lehetne kitenni ezeket a jeleket, hová tennéd? Miért?

A kérdés burkoltan arra vonatkozik, hogy melyik a legveszélyesebb kereszteződés. Ha megnézik a gyerekek a képet, akkor láthatják, hogy a fent középén, illetve fent jobb oldalon látható zebrák egyirányú úton vezetnek át, míg a kép előterében található kereszteződés kétirányú. Ezeknek a felismerésében az autók elhelyezkedése és az útburkolati jelek segítik a gyerekeket. Veszélyesebb egy olyan zebrán átkelni, ahol mindkét irányból érkehetnek autók, ezért ide kellene kerülniük a jeleknek. Ennek a feladatnak a kapcsán megbeszélhetjük azt is a gyerekekkel, hogy hogyan kell szétnézni, mielőtt átkelünk az úttesten (balra, jobbra, és ismét balra, mert mindig a bal kéz felől érkező autó jön a hozzánk közelebbi sávban).



g) Látsz valakit a képen, aki veszélyesen közlekedik? Indokold a válaszodat!

A képen bekarikázott gyalogos, mert szabálytalanul, a zebra mellett ferdén, az utat lerövidítve kel át az úttesten.



Kiegészítő feladatok

Vizuális kultúra:

Tervezz olyan útburkolati jeleket, amelyek felhívják a gyalogosok figyelmét arra, hogy olyan helyhez közelítenek, amelyiknél szükség van a teljes figyelmükre!

Bármilyen megoldás jó, amelyik színében, formájában, jelentésében megfelel a célnak.

Technika és tervezés:

1. Készíts útvonaltervet az otthonod és az iskola közötti közlekedéshez: milyen lenne a legrövidebb és milyen a legbiztonságosabb útvonal? Mi lenne az előnye és a hátránya ezeknek?
2. Figyeld meg a lakókörnyezetet! Vannak-e olyan keresztezések, amelyeknél szükség lenne a feladatban mutatott útburkolati jelekre?

Ezeket a feladatokat a helyi sajátosságoknak megfelelően lehet megítélni.

Magyar nyelv és irodalom:

1. Fogalmazz rövid szövegeket a feladatban mutatott útburkolati jelekhez!

Nézz fel! Figyelj! Zebra! Vigyázz! stb. (Túl hosszú ne legyen, mert azt nem lehet végigolvasni gyaloglás közben.)

2. Fogalmazz meg három érvet, amelyekkel meggyőzhetnéd az utcákért és az utakért felelős cég képviselőjét, hogy fessenek fel ilyen, a gyalogosokat segítő útburkolati jeleket!

Ezeknek a jeleknek a felfestése nem kerül sokba, viszont sokakat megóvhatnak egy balesettől.

Kisebb munka ezeknek az elkészítése, mint egy veszélyes kereszteződés átépítése.

Ha sok baleset történik, előbb-utóbb őket fogják felelőssé tenni az emberek, jobb, ha ezt megelőzik.

Jót tesz a cég megítélésének, ha az emberek úgy érzik, hogy mindent megtesznek a biztonságos közlekedésért, akár olyasmit is, ami nem lenne a kötelességük.

Talán a gyerekek figyelmetlenebbek, ezért elsősorban őket védenék ezek a jelek.